

ЗВІТ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА НЕДИСКРИМІНАЦІЇ УГСПЛ У 2021 РОЦІ

Загальний опис, висновки та рекомендації

Починаючи з 2016 року, Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) впроваджує Політику гендерної рівності та недискримінації з метою дотримання принципів гендерного мейнстрімінгу¹ в організаційній роботі та на робочому місці (працевлаштування, робочі відносини, оплата праці, визначення складу керівних органів тощо), а також у процесі реалізації окремих програм і проектів. Для цього гендерна експертка Спілки розробляє річний План дій на виконання Політики та здійснює моніторинг його виконання з подальшим звітуванням.

План дій на 2021 рік був спрямований на проведення інформаційно-просвітницьких заходів на гендерну і недискримінаційну тематику, налагодження співпраці із громадськими організаціями та ЗМІ, а також надання гендерно-чутливої правової допомоги.

Так, у 2021 році продовжувалася робота над щорічною Антипремією за сексистські висловлювання «Це Яйце!»¹, над спеціальним проектом УГСПЛ «Правозахисниці, які змінюють Україну»² – серією інтерв'ю з активістками зі всієї України, які працюють у різноманітних сферах правозахисту та представляють різноманітні правозахисні організації (у тому числі, й УГСПЛ). Станом на кінець року розміщено уже 86 інтерв'ю з правозахисницями.

Громадські приймальні УГСПЛ (за потреби, у співпраці з Центром стратегічних справ УГСПЛ та за його підтримки) продовжували надавати безкоштовні гендерно-чутливі юридичні послуги уразливим верствам населення. Загальна кількість звернень за рік склала 10 891 (з яких 49% надійшло від жінок), в тому числі з питань прав жінок, торгівлі людьми, запобігання та захисту жінок від домашнього та гендерного насильства (у тому числі щодо

¹ <https://helsinki.org.ua/articles/v-ukraini-vtretie-vruchat-antypremiiu-tse-yaytse-za-seksyzm-u-media/>
<https://zmina.info/news/cze-yajcze-pressluzhba-policziyi-sajt-radiotrek-ta-inshi-otrymaly-antypremiyu-za-seksyzm/>

² <https://helsinki.org.ua/activities/spetsproekty/pravozahysnytsi-yaki-zminyuyut-ukrajinu/>

чоловіків і хлопчиків) та в умовах триваючого збройного конфлікту та окупації. Як регіональні, так і національні освітні та просвітницькі заходи УГСПЛ дозволили ознайомити цільову аудиторію, приділивши увагу потребам і правам жінок і дівчат, а також інструментам їх захисту. Такі освітні заходи включали два вебінари з гендерно-чутливого підходу в перехідному правосудді спільно з Програмою USAID «Нове правосуддя» та Міжнародним центром перехідного правосуддя.

Окремий інтерес був зосереджений на співпраці з різноманітними ЗМІ³, включаючи, щодо привернення уваги до питань гендерної нерівності та сексизму⁴. А успішний досвід УГСПЛ щодо запровадження внутрішньоорганізаційної політики недискримінації та гендерної рівності, розробки рекомендацій про використання гендерної складової в аналітичних матеріалах поширювався під час зовнішніх подій.⁵

Треба також зазначити, що у листопаді УГСПЛ підготувала заявку для номінування в рамках проекту “Індекс корпоративної рівності 2021” – національне дослідження щодо рівності та недискримінації на робочому місці, у якому добровільно можуть взяти участь приватні та державні компанії. У результаті було отримано 71 бал із 100. У лютому 2022 року організатори очікують презентацію результатів проекту.

³ Наприклад, гендерна експертка УГСПЛ Тамара Марценюк надала велике [інтерв'ю](#) для ресурсу “the Ukrainians”, у якому також згадується робота в УГСПЛ.

⁴ Наприклад, з нагоди Міжнародного дня захисту прав жінок гендерна експертка УГСПЛ стала гостею на радіо “Новое время” у передачі [“Подвійні стандарти”](#) і надала експертні коментарі для [TEDxKyiv](#).

⁵ Наприклад, гендерною експерткою Тамарою Марценюк на тренінгу для аналітичних центрів 9 червня; тренінгу з гендерної рівності, інклюзії та безпеки в рамках проекту “БІГ. Безпека, інклюзія, гендер в освіті. Гендерний аудит як інструмент змін” 12 серпня; тренінгу “Протидія гендерним стереотипам у медіа” на Гендерному медіа форумі в Києві 17 вересня.

**Кількісні та якісні індикатори
дотримання Політики гендерної рівності та недискримінації**

I. На рівні Секретаріату УГСПЛ (м. Київ)

1. Працівники та працівниці УГСПЛ

Таблиця 1.1. Кількісні показники за статтю

Загалом	Чоловіки		Жінки	
	Кількість	%	Кількість	%
48 осіб на кінець 2021	18	38	30	62

Таблиця 1.2. Кількісні показники за віком

Загалом	До 25 років		26-35 років		36-50 років		Від 51 року	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
48 осіб на кінець 2021	7	15	8	16	22	46	11	23

**2. Заходи УГСПЛ щодо інформування про
питання гендерної рівності та недискримінації**

Таблиця 2.2. Інформація про публічні заходи, які стосуються питань гендерної рівності та недискримінації

<i>Назва заходу, час і місце проведення</i>	<i>Мета / завдання</i>	<i>Аудиторія: скільки людей відвідали (чоловіки / жінки)</i>
Прес-конференція з нагоди вручення другої щорічної Антипремії за сексистські висловлювання «Це Яйце!»	Привернути уваги до проблематики сексизму у ЗМІ загалом і з боку публічних осіб зокрема. Відзначення переможців антипремії за сексизм “Це яйце”	Подія з онлайн трансляцією

<p>7 грудня 2021 року</p>	<p>https://helsinki.org.ua/events/tyzhmat-i-znayte-svoie-mistse-zhinko-chym-za-ostanniy-rik-po-seksystsky-vidznachylysia-zmi/</p> <p>Інформація про нагородження</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/tse-iyatse-pressluzhba-politsii-sayt-radiotrek-ta-inshi-otrymaly-antypremiiu-za-seksyzm/</p> <p>Анонс премії: https://helsinki.org.ua/articles/v-ukraini-vtretie-vruchat-antypremiiu-tse-yaytse-za-seksyzm-u-media/</p>	
<p>Дискусія про жінок і правосуддя після показу документального фільму «РБГ: життя ікони правосуддя»</p> <p>21 липня 2021 року</p>	<p>Подія організована Urban Space 500 за фінансової підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні в рамках Програми персональних проєктів від USG Exchange Programs Alumni - Ukraine.</p> <p>https://www.facebook.com/events/3750112288427674</p>	<p>15 (5/10)</p>
<p>Вебінар УГСПЛ: “Особливості висвітлення теми злочинів на ґрунті ненависті в ЗМІ”</p> <p>22-24 лютого 2021 року</p>	<p>У рамках проєкту за сприяння Freedom House в Україні, УГСПЛ організувала навчання щодо висвітлення тем символів ворожнечі та злочину на ґрунті ненависті у ЗМІ.</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/75071/</p>	
<p>Експертна дискусія Асоціації жінок-юристок “ЮрФем” за участі УГСПЛ “Гендерна призма кримінальних проваджень щодо російсько-українського збройного конфлікту”</p> <p>18 лютого 2021 року</p>	<p>Яким чином правозахисна, правоохоронна та судова системи забезпечують захист постраждалих від цих злочинів? Чи враховується гендерний компонент та чому він важливий? Чи достатньо у суддів, правоохоронців, адвокатської спільноти та правозахисників експертизи, у тому числі гендерної, для надання нетравматичної допомоги потерпілим та забезпечення їх ефективного захисту?⁶</p> <p>https://www.facebook.com/jurfem/videos/5106197772784577/</p>	<p>Онлайн подія</p>

⁶ Серед учасників – Олександр Кадієвський, адвокат, координатор приймальні УГСПЛ в м.Краматорськ, а також координаторка освітніх програм УГСПЛ для правників Ольга Семенюк.

3. Забезпечення гендерного паритету у керівних органах

Таблиця 3.1. Кількісні показники за статтю у керівних органах УГСПЛ

Загалом (кількість, %)	Правління		Ревізійна комісія		Спостережна рада	
	Жінки	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки	Чоловіки
станом на кінець 2021	4	3	2	1	0	3
	57%	43%	67%	33%	0%	100%
Дотримання позитивних дій	Так (як мінімум 40% представників однієї статі)		Так (як мінімум 30% представників однієї статі)		Ні (як мінімум 30% представників однієї статі)	

4. Аналітична продукція УГСПЛ на гендерну тематику

Таблиця 4.1. Перелік аналітичної продукції УГСПЛ на гендерну та недискримінаційну тематику

Рік	Кількість	Перелік
2021	Інформаційний спецпроект «Правозахисниці, які змінюють Україну», який має за мету підсилення видимості жінок в українському правозахисті, а також популяризацію правозахисту як професії та покликання	<p>Серія інтерв'ю із експертками, котрі працюють в/співпрацюють з УГСПЛ, які також включають і запитання про ситуацію з гендерним насильством та гендерну тематику у правозахисному русі.</p> <p>Героїні – представниці різних сфер правозахисту: юристки, журналістки, освітянки, дослідниці, працівниці міжнародних організацій і проектів, активістки громадянського суспільства, судді, адвокатки.</p> <p>Проект розпочався восени 2016 року; інтерв'ю розміщуються раз на місяць на веб-сайті організації.</p> <p>Протягом 2016 року було опубліковано 4 інтерв'ю, 2017 року – 23 інтерв'ю; 2018 року – 22 інтерв'ю,</p>

		<p>2019 року – 21 інтерв'ю, 2020 року – 11 інтерв'ю, 2021 року – 5 інтерв'ю.</p> <p>Загальна кількість станом на кінець 2021 р. – 86 інтерв'ю.</p> <p><i>Доступний за посиланням:</i></p> <p>http://helsinki.org.ua/activities/spetsproekty/pravozahysnytsi-yaki-zminyuyut-ukrajinu/.</p>
2021	<p>Про права ЛГБТ та Маніфест Маршу Рівності. Інтерв'ю з експертом Української Гельсінської спілки з прав людини</p> <p>18 вересня 2021 року</p>	<p>Напередодні Маршу Рівності, який пройшов у Києві 19 вересня, координатор проектів щодо захисту прав ЛГБТ УГСПЛ Максим Петров пояснює, як розслідуються злочини на ґрунті ненависті по відношенню до ЛГБТ сьогодні, яких нормативних актів у сфері захисту прав ЛГБТ бракує Україні сьогодні та чи можуть змінити ситуацію публічні камінг-аути політиків та артистів.</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/pro-prava-lhbt-ta-manifest-marshu-rivnosti-interv-iu-z-ekspertom-ukrainskoi-helsinskoi-spilky-z-prav-liudyny/</p>
2021	<p>ЄСПЛ почав комунікацію у справі про право одностатевих пар на шлюб, яку ведуть адвокати УГСПЛ</p> <p>4 лютого 2021 року</p>	<p>3 лютого, під час онлайн-презентації щорічної доповіді Правозахисного ЛГБТ Центру «Наш світ» «СПІЛЬНОТА ОНЛАЙН. Становище ЛГБТ в Україні у 2020 році», керівник Центру стратегічних судових справ УГСПЛ Михайло Тарахало та координатор НГО «Правозахисний ЛГБТ Центр «Наш світ» Андрій Маймулахін розповіли про деталі першої в Україні скарги до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) щодо можливості укласти в Україні шлюб одностатевим парам.</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/yespl-pochav-komunikatsiiu-u-spravi-pro-pravo-odnostatevykh-par-na-shliub-iaku-vedut-advokaty-uhspl/</p>
2021	<p>Спалення ромського поселення визнане Європейським Судом порушенням права на приватне життя</p>	<p>1 квітня 2021 року Європейський суд з прав людини встановив порушення статті 8 (право на приватне життя) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у справі «Pastrama v. Ukraine», № 54476/14, та визначив компенсацію нематеріальної шкоди в розмірі 2700 євро</p>

	<p>Авторка: Олена Сапожнікова</p> <p>23 квітня 2021 року</p>	<p>солідарно трьом малолітнім дітям померлої в 2018 році ромки Ріти Пастрами.</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/spalennia-romskoho-poselennia-vyznane-yevropeyskym-sudom-porushenniam-prava-na-pryvatne-zhyttia/</p>
2021	<p>Ірина Федорович: “злочини на ґрунті ненависті характерні для будь-якого суспільства, яке є різноманітним, в тому числі і для України”</p>	<p>УГСПЛ продовжує досліджувати проблему злочинів на ґрунті ненависті в Україні. В рамках ініціативи #експертиза ми разом з експертами з партнерських організацій обговорюємо особливості цього складного соціального феномену. Пропонуємо вашій увазі першу частину витримки з дискусії, яка стосуватиметься різновидів злочинів, сприйняття злочинів на ґрунті ненависті владою та реагування на проблему експертним середовищем на початковому етапі усвідомлення проблеми.</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/iryna-fedorovych-zlochyny-na-grunti-nenavysti-kharakterni-dlia-bud-iakoho-suspilstva-iake-ie-riznomanitnym-v-tomu-chysli-i-dlia-ukrainy/</p>
2021	<p>Експерти з УГСПЛ та партнерських організацій підготували рекомендації з організації та проведення мирних зібрань</p>	<p>УГСПЛ продовжує роботу над проблемою безпеки мирних зібрань. Експерти організації спільно з ГО «Інсайт» та Асоціацією УМДПЛ розробили рекомендації з проведення заходів із зазначеної тематики.</p> <p>https://helsinki.org.ua/articles/eksperty-z-uhspl-ta-partnerskykh-orhanizatsiy-pidhotuvaly-rekomendatsii-z-orhanizatsii-ta-provedennia-myrynkh-zibran/</p>
2021	<p>Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини: які обов'язки держави?</p> <p>Матеріал підготовлено координатором громадської приймальні УГСПЛ у Черкасах, керівником ГО «Черкаський</p>	<p>В Україні одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я є питання протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу.</p> <p>Наразі за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, Україна залишається однією з країн, де продовжує зростати кількість нових випадків інфікування ВІЛ та смертей від СНІДу попри систематичні заходи держави з протидії поширенню захворюванням, що зумовлюють</p>

	правозахисний центр» Тарасом Щербатюком. 1 вересня 2021 року	найбільший негативний соціально-демографічний вплив. https://helsinki.org.ua/articles/profilaktyka-peredachi-vil-vid-materi-do-dytyny-iaki-obov-iazky-derzhavy/
--	--	---

5. Скарги стосовно порушення Принципів гендерної рівності та недискримінації

Таблиця 5.1. Огляд скарг стосовно порушення Принципів гендерної рівності та недискримінації

Рік	Кількість скарг подано	Коротка тематика скарги	Прийняті рішення по скаргі
2021	Не надходили		

II. На рівні організацій-членів та громадських приймалень УГСПЛ

1. Надання юридичної підтримки

Громадські приймальні УГСПЛ (за потреби, у співпраці з Центром стратегічних справ УГСПЛ та за його підтримки) продовжували надавати безкоштовні гендерно-чутливі юридичні послуги уразливим верствам населення - в тому числі з питань прав жінок, торгівлі людьми, запобігання та захисту жінок від домашнього та гендерного насильства (у тому числі щодо чоловіків і хлопчиків) та в умовах триваючого збройного конфлікту та окупації.

Так, загальна кількість звернень до приймалень за 2021 рік склала 10891. Серед тих, хто зазначили стать, жінки 5351 – (або 49%). Звернення від постраждалих від насильства у сім'ї – 113 (для порівняння, у минулому році їх було 77). Тобто, у громадські приймальні стали більше звертатися з приводу тематики протидії і боротьби з насильством у сім'ї.

УГСПЛ також підтримала низку юридичних справ, що стосуються порушення прав та дискримінації українців. Наприклад, (а) коли допомогла переселенцю з Луганщини поновити та повернути несплачену пенсію з інвалідності за майже шість років збройного конфлікту⁷, (б) коли захистила права літньої жінки, яка одночасно стикнулась з низкою

⁷ <https://www.facebook.com/pgsich/posts/2753842634872076>

зловживань, пов'язаних із насильством щодо жінок, домашнім насильством та насильством проти літніх людей⁸.

2. Проведення інформаційно-просвітницьких заходів на гендерну тематику

Освітні та просвітницькі заходи УГСПЛ на регіональному, так і національному рівнях спрямовані на ознайомлення цільової аудиторії з питанням недискримінації та рівності, приділивши увагу, зокрема, потребам і правам жінок і дівчат, а також інструментам їх захисту. Серед них можна окремо зазначити два вебінари з гендерно-чутливого підходу в перехідному правосудді під назвою «Гендерно чутливий підхід у перехідному правосудді. Роль організацій громадянського суспільства в адвокації» спільно з Програмою USAID «Нове правосуддя» та Міжнародним центром перехідного правосуддя.

Нижче наведено приклади деяких заходів, що впроваджувались громадськими приймальнями УГСПЛ в регіонах.

Приймальня м. Сум

- *Приймальня УГСПЛ у Сумах приєднується до заходів проти насильства*

Із 25 листопада по 10 грудня 2019 року Суми приєднуються до Всеукраїнської акції #16_днів_проти_насильства. Під час акції проводитимуться просвітницько-профілактичні заходи щодо формування культури гендерної рівності, попередження ризиків потрапляння у рабство, навичок протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та торгівлі людьми. В цей період ГП УГСПЛ взяла участь у засіданні координаційної ради з питань сімейної політики, протидії домашньому насильству при виконавчому комітеті Сумської міської ради⁹. Представником ГП УГСПЛ було презентовано діяльність приймальні на Сумщині, перелік заходів та послуг, які надаються. Окрему увагу присутніх було спрямовано на складнощі внутрішньо переміщених осіб, в родинях яких також відбувається домашнє насильство, однак, як правило, жертви не мають можливості піти від кривдника, адже не мають рідних, які можуть надати навіть тимчасовий притулок.

⁸ <https://m.facebook.com/Ugspl/posts/3530134407034490>. Публікацію підготовлено, зокрема, з нагоди Міжнародного дня боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок (25 листопада).

⁹ До складу якої також входять представники Сумського обласного центру соціально-психологічної допомоги; Сумського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; КУ «Сумський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Берегиня»; Сумського відділу поліції Головного управління національної поліції в Сумській області; управління освіти і науки Сумської міської ради; служби у справах дітей Сумської міської ради; Сумської місцевої прокуратури; Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; відділу охорони здоров'я Сумської міської ради.

<https://don-news.net/blogi/press-relizy/item/6013-prijmalnya-ugspl-u-sumakh-priednuetsya-do-zakhodiv-proti-nasilstva.html?fbclid=IwAR19dRdGhNOUvQo1RH7wwrp3Mzb8J-a5U5CS1w18b7zgQUsWMD-LtARZ4I8>

- *Протидіємо домашньому насильству*

УГСПЛ взяла участь в робочій зустрічі на тему "Домашнє насильство в родинах, де є наркозалежні особи або ті, які перебувають на замісній підтримувальній терапії", що відбулась в кабінеті зменшення шкоди при КНП СОР Обласний клінічний медичний центр соціально небезпечних захворювань за участі представників БО БФ «ВОЛНА» в Сумській області, управління патрульної поліції в Сумській області, організації "Позитивні жінки". Нагадаємо, що приймальня реалізує проект "Юридичний захист людей, які живуть ВІЛ, ТБ та представників уразливих до ВІЛ груп населення через надання комплексної юридичної допомоги".¹⁰

https://www.facebook.com/permalink.php?%20story_fbid=1533697717002542&id=184659441906383

Громадська приймальня у Кропивницькому

У Кропивницькому майстрині манікюру вчать жінок протидіяти домашньому насильству - це проект "Незламні", розповіла його керівниця Олена Горобець. За її словами, жінки під час процедур у салонах краси нерідко розповідають про домашнє насильство. Щоб майстрині були готові дати пораду, для них організували безкоштовні тренінги з психологами та правозахисниками.

<https://www.youtube.com/watch?v=MMsj3f6Bu50>

¹⁰ За фінансової підтримки Благодійної організації "Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД".